

Archeologienota Park-&-Ride Merksem: Programma van Maatregelen

**Dienst archeologie stad Antwerpen
Veerle Hendriks
Jef Vansweevelt
Augustus 2018**

1 Inhoudstafel

1	Inhoudstafel	2
2	Gemotiveerd advies	3
3	Programma van maatregelen.....	4
3.1	Administratieve gegevens	4
3.2	Aanleiding vooronderzoek	5
3.3	Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	5
3.4	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	5
3.5	Onderzoeksstrategie- en methode	6
3.6	Onderzoekstechnieken.....	7
3.7	Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.....	7
3.8	Criteria bereiken onderzoeksdoel	7
3.9	Gewenste competenties	7

2 Gemotiveerd advies

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig. Alle relevante beschikbare bronnen werden geraadpleegd.

Er zijn geen archeologische sites bekend in het onderzoeksgebied maar op de lokale archeologische advieskaart maakt het terrein deel uit van een aandachtszone, met aanwezigheid van plaggen.

Op basis van de verzamelde gegevens van het bureauonderzoek kan het voorkomen van een archeologische site binnen het projectgebied niet bevestigd of uitgesloten worden (zie bureaustudie). Aangezien in het projectgebied fase 2 (Park-&-Ride gebouw) een diepe verstoring van de originele C-horizont vastgesteld werd, moet in deze zone geen verder onderzoek uitgevoerd worden.

In het projectgebied fase 1 (tijdelijke parking) werd echter geen verstoring vastgesteld. Hier moet archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd worden in de vorm van proefsleuven om na te gaan of een archeologische site al dan niet aanwezig is. De zone waar graafwerken plaatsvinden binnen de werfzone van de tijdelijke parking heeft een oppervlakte van 8170m² (figuur 2; geselecteerd gebied). De overige delen van de werfzone zijn niet geselecteerd omdat er geen verstoring van archeologische waarden zal plaatsvinden bij de geplande werken (zie hoofdstuk 2.3; synthese bureauonderzoek in de bureaustudie van deze archeologienota).

Op dit moment kan geen vooronderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd worden. Het projectgebied van de tijdelijke parking is nog in gebruik als landbouwterrein. Vooronderzoek met ingreep in de bodem kan hier pas plaatsvinden wanneer de concessie stopgezet is. Om deze reden wordt voorgesteld het vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te stellen tot na het verkrijgen van de stedenbouwkundige vergunning, voorafgaandelijk aan de werken.

3.2 Aanleiding vooronderzoek

Zie Hoofdstuk 1: Beschrijving van het project in de bureaustudie van deze archeologienota.

3.3 Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie hoofdstuk 2: Archeologisch bureauonderzoek/assessment in de bureaustudie van deze archeologienota.

3.4 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De doelstelling van het vooronderzoek met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie te maken van het projectgebied fase 1 (tijdelijke parking) en dus te achterhalen of er een archeologische site aanwezig is op het terrein. Afhankelijk van de resultaten van het vooronderzoek kan bepaald worden of er verdere maatregelen genomen moeten worden.

Algemeen:

- Zijn er in het plangebied bodemhorizonten bewaard waarin archeologische vindplaatsen kunnen voorkomen?
- In hoeverre hebben (sub)recente ingrepen de archeologische waarden aangetast in het plangebied?

Specifieke onderzoeksvragen indien archeologische sporen aangetroffen worden:

- Wat is de bodemopbouw ter hoogte van de archeologische vindplaats?
- In welke bodemhorizont(en) zijn archeologische vondsten en/of spoorcombinaties bewaard en wat is de situering van de vindplaats, zowel horizontaal als verticaal?
- Wat is de bewaringstoestand van de archeologische vindplaats (inclusief vondsten)?
- Behoren de archeologische sporen tot 1 of meerdere sites?
- Wat is de aard en omvang van de archeologische site(s)?
- Wat is de chronologie van de aanwezige archeologische vondsten en/of spoorcombinaties (inclusief eventuele antropogene lagen)?
- Wijzen de spoorcombinaties op de aanwezigheid van een nederzetting?
- Wijzen bepaalde spoorcombinaties of vondsten op specifieke (economische of rituele) activiteiten?
- Geven de aangetroffen resten informatie over de welstand, levenswijze, sociale, economische of culturele achtergrond van de gebruikers of bewoners?
- Is er een (mogelijke) relatie tussen de aangetroffen vindplaats en gekende vindplaatsen in de omgeving?
- Moeten er verdere maatregelen genomen worden i.f.v. de geplande werken?

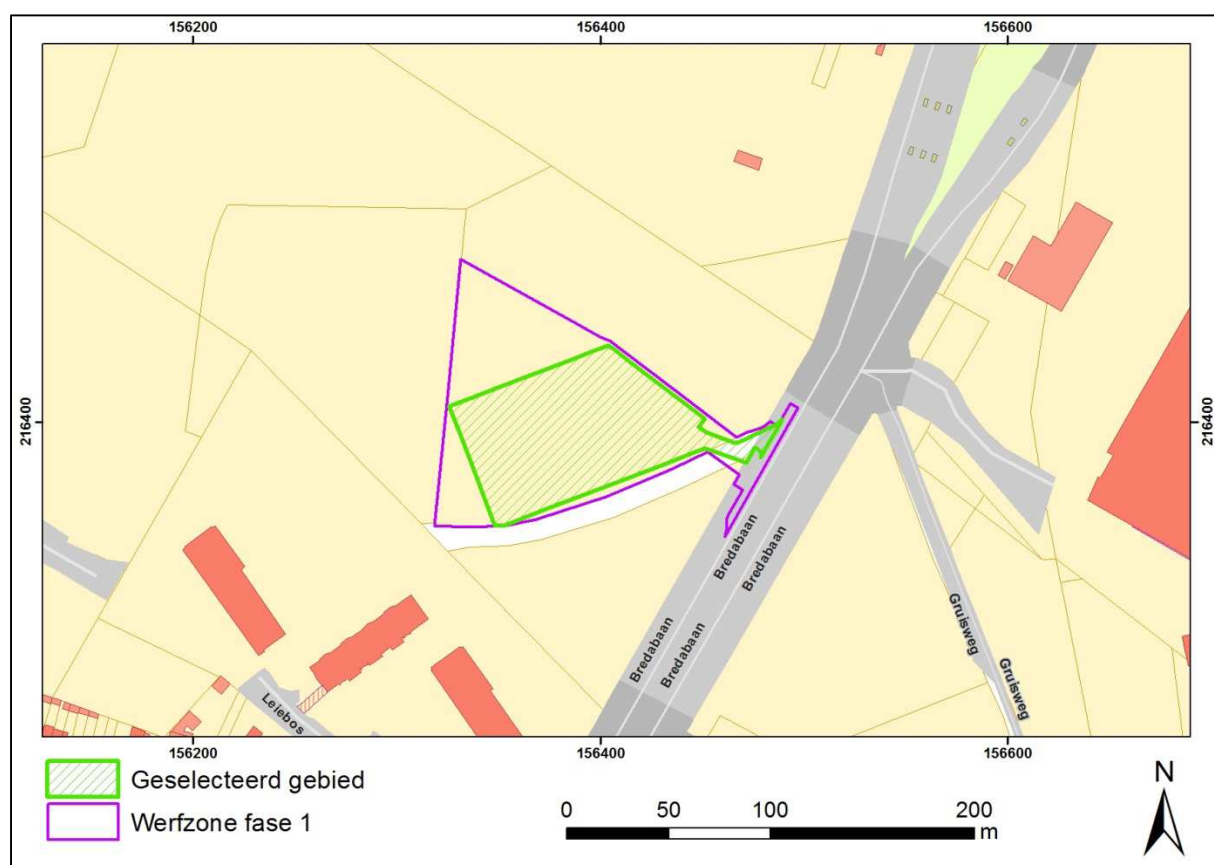
3.5 Onderzoeksstrategie- en methode

Om uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een site wordt aanbevolen een proefsleuvenonderzoek uit te voeren.

Een landschappelijk booronderzoek noch een verkennend archeologisch booronderzoek resulteert in uitspraken over de aan- of afwezigheid van een site. Daarnaast worden op basis van de resultaten van het bureauonderzoek geen steentijdsites verwacht. Booronderzoeken worden daarom niet aanbevolen in het kader van dit project.

Door middel van proefsleuven kunnen archeologische sites gelokaliseerd en geëvalueerd worden. Proefsleuven geven informatie over de aan- of afwezigheid van een site, naast de aard omvang en kwaliteit van de archeologische sporen. Een bijkomend voordeel is dat bij proefsleuven ook profielputten aangelegd kunnen worden om de bodemopbouw van het projectgebied te bestuderen.

De onderzoekssituatie van het projectgebied is er één zonder complexe stratigrafie. Enkel de zone van projectgebied fase 1 (tijdelijke parking) werd geselecteerd voor verder onderzoek. Deze zone heeft een oppervlakte van 8170m².

Figuur 2: Het geselecteerde gebied voor vooronderzoek met ingreep in de bodem (bron: Gis stad Antwerpen).

3.6 Onderzoekstechnieken

Het proefsleuvenonderzoek moet voldoen aan de generieke bepalingen voor vooronderzoek met ingreep in de bodem opgenomen in de Code van Goede Praktijk.

Er wordt gewerkt met continue parallelle proefsleuven over het volledige gebied van projectgebied fase 1 (tijdelijke parking). Deze methode heeft als voordeel dat er weinig blanco zones zijn en dat het aantal machinebewegingen tot een minimum herleid wordt. Dit is op het vlak van kosten-baten de meest aangewezen methode om archeologische sites op te sporen.¹ De proefsleuven zijn bij voorkeur noord-zuidgeoriënteerd. Dit verhoogt de kans om landelijke gebouwen uit metaaltijden, Romeinse periode of middeleeuwen aan te snijden aangezien deze hoofdzakelijk noord-zuid georiënteerd zijn. Bovendien helt het projectgebied af naar het zuiden toe, en wordt zodoende een transect van de bodemopbouw verkregen. Per sleuf wordt tevens machinaal een profielput aangelegd, in een geschrinkt patroon, om verder zicht te krijgen op de bodemopbouw van het terrein.

De sleuven dienen 1,8 tot 2m breed te zijn en worden aangelegd door een machine met niet-getande graafbak. De afstand tussen de sleuven onderling bedraagt minimum 12 en maximum 15m.

Er worden extra volgsleuven, dwarsseuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

10% van het onderzoeksgebied wordt onderzocht door middel van proefsleuven en 2,5% door volgsleuven dwarsseuven of kijkvensters. Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden van het archeologisch potentieel van de site.

De aanwezigheid van een Steentijd site is weinig waarschijnlijk, maar nooit uit te sluiten. Daarom wordt gevraagd tijdens de graafwerken aandacht te hebben voor concentraties van lithische artefacten. Indien lithische artefacten gevonden worden moet ingeschat worden of het gaat om een activiteitenzone of om verspreide artefacten.

3.7 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk. Voor het projectgebied fase 2, dat niet verder onderzocht wordt, blijft tevens de vondstmeldingsplicht gelden.

3.8 Criteria bereiken onderzoeksdoel

Het onderzoeksdoel wordt bereikt wanneer achterhaald is of er al dan niet een archeologische site bewaard gebleven is in het geselecteerde onderzoeksgebied en wanneer de onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden.

3.9 Gewenste competenties

De actoren die het proefsleuvenonderzoek uitvoeren beschikken over de competenties beschreven in de Code van Goede Praktijk. Daarnaast heeft de veldwerkleider minimaal 5 prospecties in de bodem door middel van proefsleuven uitgevoerd op zandbodems.

---

¹ Haneca e.a. 2016.